

Адыгеим и пащэхэр хэлэжъагъэх

Адыгеим и Лышхъэу Тхаклушынэ Аслъан муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Шэуджэн районыр» зызэхащэгъэр ильэс 90-рэ ыкIи къуаджэхэу Хьакурынэ-хьаблэрэ Мамхыгъэрэ зытысыгъэхэр ильэси 150-рэ зэрэхъурэм афэгъэхьыгъэ мэфэкIым фэшI тыгуасэ афэгъушIуагъ.

Район гупчэу Хьакурынэ-хьаблэ щыкIогъэ мэфэкIыр шхын анахь дэгъухэмкIэ зэнэ-къокъоу ыкIи ахэм ялугъэкIын фытегъэпсыхъэгъэ ермэлы-къымкIэ, Советскэ Союзым и Лыхъужьэу, ячIыпIэгъоу Андырхъое Хъусен имыжъосын щыкIогъэ зэхэхэмкIэ къызэ-гуахыгъ, ащ нэужым район гупчэм ыкIи Мамхыгъэ къоджэ псэупIэм къулыкъухэм ялофышIэхэр зэхэтхэу къыры-кIуагъэх. Республикэм и Лышхъэу игъусагъэх Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Ишэ Мухъамэд, хабзэм икIэралыгъо къулыкъухэм ялэшхъэтетхэр ыкIи нэмыкIхэр. Культурэм и Унэ ыпашхъэ мэфэкI зэхэхэр щы-кIуагъ.

Районым щыпсэхурэм афэгъушIогъэ Тхаклушынэ Аслъан зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, Урысые къэралыгъоу ильэс

1150-рэ тарихъ гъогу къэзы-кIугъэм елгытыгъэмэ, ильэс 90-р ащ фэдизэу пIэлъэ кIыхъап. Ау а уахътэм къыкIоцI Шэуджэн районын гъогу шлагъо къыкIугъ. Районым щыпсэхурэр аргъушхох ячIыпIэгъухэу ИофшIэнымкIэ, спортымкIэ, творческэ гъэхъагъэхэмкIэ, Хэгъэгъу ззошхом щызэрахъэгъэ лыхъужыныгъэмкIэ анахь къахъщыгъэхэм. Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Андырхъое Хъусен, Василий Лозовым, Павел Чаловым, Социалистическэ ИофшIакIэм и Лыхъужьэу ЦуамыкIо Аслъан, ЖарэкIо Нюсэ, МэрэтыкIо Аслъан, Сихъу Аслъан ыкIи Куфэнэ-Мамаева Евдокие ыкIи нэмыкIхэм ацIэхэр егъэшIэрэу тарихъым хъагъэх.

— Шэуджэн районым непэ щыпсэхурэм ячIыпIэгъухэм ягъэхъагъэхэр лъагъэкIуагъэх. Мы ауужырэ ильэсхэм шъуигъу-етыныгъэ, шъуичаныгъэ яшIуа-гъэкIэ районым лъэбкъушхо ышIыгъ мэкъу-мэщым, про-

мышленностым алъэныкъокIэ, бизнес цIыкум ихэхъоны-гъэкIэ, — къылуагъ республикэм и Лышхъэу районым ицIыфхэу анахь гъэхъэгъэ инхэр зышIыгъэхэм къэралыгъо тынхэр аритыжхъэхэ.

Республикэм ыпашхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр зэрэщы-рялэхэм ыкIи ильэсыбэрэ Иоф зэрашIагъэм апае медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфиорэр афагъэшхошагъ ИофшIэным иветеранэу Виталий Рассохрэ зэфэшIыгъэ Iахъзэхэлъ обществэу «Краснодар-проектстрой» зыфиорэм игенеральнэ пащэу Тутарыш Батырбийрэ. Культурэм ихэхъо-

ныгъэ иIахъэу хишIыхъагъэм пае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ ИофышI» зыфиорэр фагъэшхошагъ муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Шэуджэн районын» культурэмкIэ игъэIо-рышIаплэ испециалист шхьа-лэу Эльдэрэ Марет, мэкъу-мэщым ихэхъоныгъэ иIахъэу хишIыхъагъэм пае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм мэкъу-мэщымкIэ изаслуженнэ ИофышI» зыфиорэр фагъэшхошагъ пшъэдэкIыжъэу ыхъы-рэмкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Заря» зыфиорэм ипащэу Къэгъэзэж Мурат.

Тхаклушынэ Аслъан хигъэунэфыкIыгъ Шэуджэн районын инвестициехэм алъэны-къокIэ гъэхъагъэу ышIыгъэхэр. Я XI-рэ Дунэе инвестиционнэ форумэу бэмышIэу Шъачэ щы-кIуагъэм инвестиционнэ зэзэ-гъыныгъэ инитIумэ щакIэ-тхагъэх. Мы ильэс благъэм «Адыгэ трубэшI завод» районын къышхъэгуахышI, поли-этиленым хэшIыкIыгъэ ры-кIуапIэхэм якъыдэгъэкIын зи-ушъомбгъушI. Инвесторэу «Терминал-7-м» пшъэрылэ зыфишIыжыгъэ мэээ 12-м къы-кIоцI сомэ миллион 35-м нэс мылкъу хилъхъанэу. Ащ нэ-мыкIэу 2013-рэ ильэсым ехъу-лэу ИофшIаплэ чIыпIэу 30 цыф-хэм аригъэгъотышI. Джащ фэдэу мы ильэсым ыкIэм нэс компаниеу «КМХ»-м тыгъэгъэ-зэ дагъэ къэзышIырэ заводыр зэтыригъэпсыхъажышI, сомэ миллион 400 фэдиз инвестициеу предприятием хилъхъащ.

— Инвестициие политикэ тэрэзэу ыкIи зэкIэлъыкIокIэ гъэ-нэфагъэ зилэу пхыращырэм, предпринимательствэу цыкIум Ипылэгъу дэгъу зэрэратырэм, ИофшIэныр къулайныгъэ фыря-

НэкIубгъохэм арытхэр:

✓ Сыда адыгэ шъуашэр зэкIэми къязыгъэкIурэр?

Я 3-рэ н.

✓ Зэрэщытыгъэмрэ зэрэхъугъэмрэ.

Я 4-5-рэ н.

✓ Америкэм иадыгэ политикхэр.

Я 7-рэ н.

✓ Зэкъошныгъэм ипчы-хъэзэхъах.

Я 8-рэ н.

Изу зэрэзэхашэрэм яшIуагъэкIэ экономикэр ыльэ тегъэуцожьы-гъэнымкIэ Шэуджэн районыр щысэтэхыпIэу къэнэжы, — хигъэунэфыкIыгъ Тхаклушынэ Аслъан.

Культурэм ипарк шагъэпсы-гъэ «лъэпкъ шагухэр» Адыге-им и Лышхъэу къыплъыхъа-гъэх, лъэпкъ шхыныгъо зэфэ-шхъафхэмкIэ, оредхэмкIэ, къашгъохэмкIэ ащ къащыпэгъо-кIыгъэх.

— Шыпкъэ, джыри зэшIо-хыгъэн фэе Иофыгъохэр райо-ным иIэх. Ау сицыхъэ тель ащ ис цыфхэм, пэщэныгъэ райо-ным дызезыхъэхэрэм, хабзэм иреспубликэу къулыкъухэм тапэки Ипылэгъоу аратырэм ишIуагъэкIэ ахэри шагъэзыен-хэ зэралъэкIышIтым, — хигъэ-унэфыкIыгъ Адыгеим и Лы-шхъэу журналистхэр гушчы-лэгъу зыфэхъухэм.

Адыгэ Республикэм
и Лышхъэу
ипресс-къулыкъу

Сурэтхэр А. Гусевым ты-
рихыгъэх.

Анахь дэгъухэр кыыхагъэщыгъэх

Муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ къалэхэм ыкIи районхэм ячIыплIэ зыгъэлорышIэжыплIэ къулыкъухэм ялофшIэн уасэ фэшIыгъэным фэгъэхьыгъэ зэхэсыгъо межведомственнэ комисиим мы мафэхэм илагъ. Ащ илофшIэн зэрищагъ Премьер-министрIу Къумпыл Мурат.

2011-рэ илъэсым къэлэ ыкIи район чIыплIэ зыгъэлорышIэжыплIэхэм Иофэу ашIагъэхэм афэгъэхьыгъэ Зэхэуытэгъэ докладым ипроект фэгъэхьыгъэу къэгущылагъ межведомственнэ комисиим итхаматэ игуадзэу, АР-м чIыплIэ зыгъэлорышIэжыплIэхэм Иоф адэшIэгъэнымкIэ и Комитет итхаматэу КIэдэкой Руслан. Зэфэхьысыжъэу Иофтхьабзэм фэхьугъэхэр къээрэугъоигъэхэм ащ алъигъэлэсыгъэх. Анахь дэгъухэм якыхыхынкIэ зэрыгъозагъэхэм ащыщых псауныгъэм икъэухъумэнкIэ, гъэсэнэгъэм, псэупIэ-коммунальнэ хьызмэтым алъэныкъокIэ гъэхьагъэхэр. Лъэныкъо 150-кIэ пстэумкIи уасэ афашIыгъ, чIыплIэхэм ащыпсэухэрэми

яшIошIхэр къыдалгытагъэх. ЗэфэхьысыжъэхэмкIэ анахь дэгъоу Иоф зышIагъэр ыкIи апэрэ чIыплIэр зыфагъэшьошагъэр Красногвардейскэ районь ары, къалэу Мыекъуапэ ятIонэрэ хьугъэ, ТэхьутэмькIэе районьм ящэнэрэ чIыплIэр уыбытыгъ. АР-м и Лышхьэ ыгъэнэфэгъэ ахьщэ шIухьафтынхэр ахэм аратыщтых.

ЧыплIэ зыгъэлорышIэжыплIэу къулыкъухэм ялофшIэн шIуагъэ кытыным, республикэм ищыIэкIэ-псэукIэ нахьышIу шIыгъэным мы Иофтхьабзэр зэрафэлажъэрэр Къумпыл Мурат кыыхигъэщыгъ. Анахь дэгъоу агъэнэфагъэхэм афэгущылагъ, тапэки гъэхьагъэхэр ашIынхэу афэлъауагъ.

ПАТЫКЪО Анет.

НАХЬЫЖЪХЭМ Я ДУНЭЕ МАФЭ ФЭГЪЭХЬЫГЪ

Зэнэкъокъухэр гъэшIэгъонэу кIуагъэх

Чъэпыогъум и 1-р зыныбжь хэкIотагъэхэм я Дунэе маф. Ащ ехьулэу зыгъэпсэфыплIэу «Кавказым» республикэ спартакиадэу «Псауныгъэр гъэпытэ» зыфиорэр щыкIуагъ. Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоньгъэмрэкIэ и Министерствэ ащ кIэщакIо фэхьугъ.

АР-м и Лышхьэу ТхьакIуцынэ Аслъан ыцIэкIэ зэхэхьэм хэлажъэрэмэ министрIу Наталья Широковар къафэгущылагъ.

Министрэм иапэрэ гуадзэу Осман Альберт кызэрэтиIуагъэмкIэ, спартакиадэр федеральнэ программэу «Тинахьыжъхэр» зыфиорэм кыдыхэлгытагъэу щыт, ятIонэрэу республикэм щызэхашъ. Хэла-

жъэхэрэми, зэнэкъокъум лыплъэ зышIоигъоу къекIуалIэхэрэми япчъагъэ илъэс къэс хэхьо. Мыгъэ республикэм ирайонхэм, икбалэхэм къарыкыгъэхэу нэгъыри 153-рэ Иофтхьабзэм хэлэжъагъ.

ВолейболымкIэ, теннисымкIэ, шахматхэмкIэ, шашкэхэмкIэ, дартсымкIэ, футбол цыкIумкIэ зэнэкъокъугъэх. Мыекъопэ районьм икомандэ апэрэ чIыплIэр къыдыхыгъ. Адыгэ-къалэ ятIонэрэ, Красногвардейскэ районьм ящэнэрэ чIыплIэхэр афагъэшьошагъэх. ЗэкIэ къекIоллагъэхэм шIухьафтынхэр аратыгъэх, нэгущIохэу зэхэкIыжыгъэх.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.
Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

Гъэтхэ дзэ дэщыгъом изэфэхьысыжъхэр

2012-рэ илъэсым игъэтхэ дзэ дэщыгъо кIэхуэху фэхьугъэхэм ыкIи бжыхьэ дзэ дэщыгъом зэрэфэхьа-зырхэм защытегушIагъэхэ зэхэсыгъо Адыгэ Республикэм и Правительствэ зычIэт Унэм щыкIуагъ. Ащ илофшIэн хэлэжъагъ АР-м и Премьер-министрIу Къумпыл Мурат.

Гъэтхэ дзэ дэщыгъор тиреспубликэ зэрэщызэхашагъэм ехьыллагъэу къэгущылагъ АР-м идзэ комиссарIу Александр Авериныр. Ащ кызырIуагъэмкIэ, пстэумкIи аныбжькIэ къулыкъур ахьыным кыыхи-уытыгъэр нэгъырэ 3000-м ехьу къэлэ ыкIи район дзэ комиссариатхэм къарашIэлэгъагъ. Комисиим къекIоллагъэхэм ащыщэу процент 30-м япсауныгъэ елгытыгъэу ятхылыгъэр афызэ-кIагъэкIожыгъэх. Нэгъырэ 696-у дзэм ащагъэхэм ащыщэу нэгъыри 125-мэ апшъэрэ гъэсэнэгъэ яI. Дзэ дэщыгъор аукъуагъэу кыыхэкIыгъэп, ау медицинэ комисиим илофшIэнкIэ щыкIагъэхэр зэрялэхэр А. Авериным къылуагъ. Къулыкъум кIо зышIомыгъо ныбжьыкIабэмэ загъэбылэу, комиссариатхэм къымыкIуалIэхэу кыыхэкIы. Ащ фэдэхэр анахьыбэу кызышышагъэ-щыгъэхэр къалэу Мыекъуапэ-рэ Кошхьэблэ районьмрэ. Арэу щытми, тиреспубликэкIэ къу-

лыкъум зыщыздызыхэрэм япчъагъэ зэхашIэу нахь макIэ хьугъэ.

Дзэ дэщыным нахь чанэу хэлэжъагъэхэм ащыщых Мыекъопэ, ТэхьутэмькIэе ыкIи Джэджэ районхэр. Къалэу Мыекъуапэрэ Красногвардейскэ районьмрэ мы ИофыгъомкIэ унашъоу щыIэхэр зэрэщагъэзы-ягъэхэр, ащкIэ зэшIохыгъэ мы-хьугъэхэр зэрялэхэр дзэ комиссарым кыыхигъэщыгъэх.

А. Авериным кызырIуагъэмкIэ, ныбжьыкIэхэр къулыкъум дэгъоу фэгъэхьазырыгъэнхэм пае еджаплIэхэм яегъэ-джэн-материальнэ зытет уигъэрэзэнэу щытэп. Республикэм ит гурыт еджэпIи 136-м щыщэу зыпари а шIыкIэм фытегъэ-псыхьагъэп.

Джащ фэдэу дзэ къулыкъум ащэшт ныбжьыкIэхэм япсауныгъэ изытет мы аужырэ илъэххэм уигъэрэзэнэу зэрэщымытыр дзэ комиссарым кыыхигъэщыгъ. 2011-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, процентитIум

нэсэу сымаджэхэм ахэхьуагъ. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэрэ дзэ комиссариатымрэ зэгъусэхэу медицинэ комисиим хэтхэм хэукъо-ныгъэу ашIыгъэхэр дагъэзы-жыхь. Ащ нэмыкIэу, АР-м хэгъэгущы кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэрэ дзэ комиссариатымрэ зэпхыныгъэ дэгъу ялэу зэрэздэлажъэхэрэм ишIуагъэ-кIэ, дзэ къулыкъум зыщызы-дзызыхэрэ нэгъыри 116-рэ зыдэ-щыIэхэр агъэунэфыгъэх ыкIи дзэ комиссариатым къырашIэ-лагъэх. Арэу щытми, дзэ учетым зыхамытхыкIыжыгъэхэу нэгъыри 121-рэ зыдэщыIэр амышIэу джырэ уахьтэ алъэ-хьух. Къулыкъум нахьыбэу зы-щыздызыхэу агъэунэфыгъэ-хэр Мыекъуапэ щыпсэурэ ныбжьыкIэхэр арых.

Бжыхьэ дзэ дэщыгъом зэкIэмкIи нэгъырэ 452-рэ хэфэ-нэу щыт. Юныгъом и 25-м ехьу-лIэу дзэм къулыкъу щызы-хьыштхэм ащыщэу мэкъэгъэ-лухэр зэрытхэгъэ тхьапэхэр зэ-рамытыгъэхэр нэгъырэ 341-рэ мэхьу. Анахь дэгъоу Иоф зы-шIагъэхэм ащыщых Адыгэ-къалэ, Красногвардейскэ ыкIи Теуцожэ районхэр.

Джащ фэдэу зэхэсыгъом кышыгушIагъэх АР-м гъэ-сэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрIу Хьуажэ Аминэт, АР-м псауныгъэр къэухъумэ-гъэнымкIэ и Министерствэ илофшIэу Чэужэ Нателлэ, нэ-мыкIэхэри. Зэфэхьысыжъэу къашIыгъэхэм зядэлэ нэуж, АР-м и Премьер-министрIу Къумпыл Мурат зэхэсыгъом кышыгушIагъ. Дзэ дэщы-ным ылъэныкъокIэ щыкIагъэу, гумэкIыгъоу ялэхэм ар къащы-уцузэ, зэкIэ мы Иофым епхы-гъэу лэжъэрэ министрIу ыкIи къулыкъу зэфэхьыафхэм алэ зэкIэдзагъэу гумэкIыгъоу щыIэхэр зэрэдагъэзыжы-фаер къариуагъ.

КIАРЭ Фатим.

«Адыгэ макъэм» ихьэкIагъэх

ИкIыб къэралхэу Тыркуе-мрэ Германие-мрэ къарыкIы-жыгъэ тильэкпкъэгъухэу Хьат-къо АлырIэ Бэгъ Махьмудрэ мы мафэхэм «Адыгэ макъэм» ихьэкIагъэх. Лъэпкъ Иофхэм, Адыгэ Республикэм къэзыгъэ-зэжыхэрэр обществэм хэгъэ-гъозэжыгъэнхэмкIэ еплъы-кIэу ялэхэм, нэмыкI лъэныкъо-хэми ахэр къатегущылагъэх.

— Республикэм къэкIожы зышIоигъо адыгэу ИкIыбым исыр макIэп, — кыыхагъэщы нэгъыритIуми. — Ау ятарихь чIыгу къагъэзэжымы, ялоф зэхэ-фыгъэ зэрэхьуштым, Урысы-ем игражданствэ къазэрарат-ыштым, социальнэу ухьума-гъэ зэрэхьуштым бэ ыгъэгумэ-кIырэр.

Мэфэхьаблэ фэдэ адыгэ къуаджэхэр нахьыбэу щыIэн-хэ фаеу ахэм алыгътэ. Сыда-плэмэ къэзыгъэзэжыгъэр щы-Iэныгъэм хэгъозэжыным,

къыздэкIожыгъэ чIыплIэм есэ-ным афэшI илъэпкъэгъухэм апэ ахэсымэ нахьышIоу егушшысэх.

ИкIыб къэралхэм мы лъэ-ныкъомкIэ амалэу алэкIэлгыр нахьыб. Махьмуд кызырэхигъэщырэмкIэ, гушIым пае, Германиер псэупIэу кыыхэзы-

ыхьэрэм къэралыгъор Iэпылэ-гъу афэхьу, апэрэ уахьтэм ар зэрэщыIэшт, иунагъо зэрилы-гышIт ахьщэр къыфетIупшы.

Сыд фэдэу Иофхэр къинхэ-ми, адыгэ лъэпкъыр зэхэхьан, къэзыгъэзэжы зышIоигъохэм а амалыр ялэн фаеу АлырIэ Махьмудрэ алыгътэ. Ежъхэр илъэс пчъагъэ хьугъэу Адыге-им щэпсэх, агу рехьы, ялэпкъ кызырэхэхьажыгъэхэр ягуап.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.
Сурэтым итхэр: Бэгъ Махь-мудрэ Хьаткъо АлырIэ.

АДЫГЭ ШЪУАШЭМ И МАФ

Адыгэ чыгужым иджэп-салъэ мары кызырэгъа-жэрэр: «О, сэ кысълъыгъэ силъэккы гупс! О уилэгъоу, джыри жы кышъу, джыри псэпытэ-лэпытэу кээнэгъэ лэпкы бэдэдэп, бэгъэшлэ лэпкыхэм анэгъу клэпырери маклэп. Мары ори гъогуонэ гъэшлэгъон, гъогуонэ хылыгъэ кыпкыгъу, Мыеклоп културэр цыф лэпкыым тыны фэпшыгъ, уихабзэ инэшэнэ зырызхэр непэ дунэе хабзэ хыгъэх. Уишъуашэ кавказ лэпкыхэм шъуашэу къаштагъ, Кавказым шымышхэми зырагъэдэхэгъ». Ары, адыгэ шъуашэр кавказ лэпкыхэм шъуашэу къаштагъ, Кавказым шымышхэми адыгэ шъуашэм зырагъэдэхэгъ. Адыгэ цыем хулыфгыгъэр нахэ зэригъэбжышлорэр, саеми бзылфгыгъэр нахэ дахэ, нахэ лэпкыгъэ кызырэгъа-жэрэр ежыгъэхэклэ зымышхэтыгъэ шылэпштын. Ау ащ шъэфэу хэлым, адыгэ шъуашэр хэти кыкыгу зышлырэм егупшысагъэр мыбэдэдэу кычлэкынкы

хыун. Шъэфэу хэлыр бгырып-хыпэр ары. Цыеми саеми бгыр зэпызыфызкыгъэр бгырыпхыр ныбыджыр ары зытелыр. Ныбыджыри цыфыпкыым идышгъэ гошпылэхэм зэу ащыш. Гошпылэхэм тхышлэшхуныгъэ зылэхэм «Тхы гошпыл», урысыбзэклэ «Боже-ственная пропорция» арало. Тшодэхэ пкыгъо пстэуми ахэлъэу кычлэгъэщыгъ, чыопсым хэлъ а гошыклэр. Гушылэм пае, Мысыр ипирами-дэхэм, Леонардо да Винчи и Мона Лизэ.

Мыхэм афэдэу тшодэхэ пкыгъуабэхэм яшъэф нэрылэгъу-лэрылхэ кызышлыгъэр И т а л и е м шыщ математикэу Фибоначчи. Мы шлэныгъэлэжэ цлэрылом «ряда Фибо-

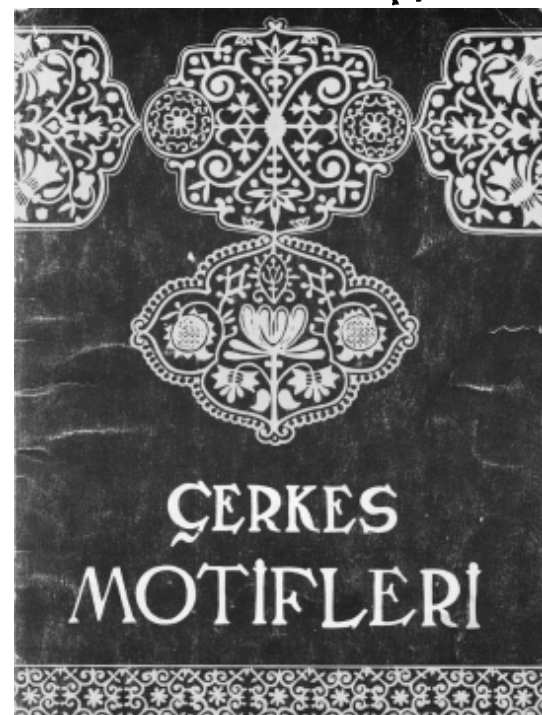
кызыклэлыклорэмклэ зыб-гошыклэ, кыкыклэпырэр зэб-лэгъэ дэд. Япшыкыгушэнэрэ уцугъом шегъэжыагъэуи зэб-лэхъужыгъэр: 1, 618.

$233 / 144 = 1,618$; $377 / 233 = 1,618$; $610 / 377 = 1,618$; $987 / 610 = 1,618$; $1597 / 987 = 1,618$; $2584 / 1597 = 1,618$.

Чыопсым хэтми, лэрышлыми цыфым шлорэхэ пкыгъо пстэуми джа зэфыштыклэр хэгъэшагъэу хэлъ. Тхы лэаплэм кыгъэшлыгъэ цы-фыпкыыми дышгъэ гошпылэ

гъагъэ. Хэлэжыа-гъэу зылыгъэу-гъэхэр ыгъэгушхуа-гъэх. Сэ адыгэ шъуашэм и Мафэ непэ сызэригъэ-гушхорэм нэмы-клэу, гукъэжы-хэри сегъэшлэх. 1972-рэ илээс. Анкара мединститу-тым сыщеджэ. Ащ пае кымынэу ныб-жыкылабэм афэ-дэу хасэр сэри сиклап, сиуцуп. Ныбжыкылабэ хасэ-ми сыритхыамат. Чыпыогъум «Нартхэм амак» цлэ зыфэт-шыгъэ бюллетеныр кыдэ-тэгъэкы. 1973-рэ илээсым тиньбджэгъоу, непэ нартолог цлэрыло хыгъэ Исмет Оздэ-мыр клэшакло зыфэхыгъэ тилэпшхысэхэм якыгъэлэгъон кызылэутэхы. Цыфхэм лэшэу ашлогъэшлэгъонэу ахэм яп-лэхы. Азэмэт Мин-Къутасэ иальбом кытлэклэхэ... Тхып-хэхэм яхэдыкын фэлэзэу тилэр Беданыкыо Мелэхъан. Селъэу. Тхыпхэхэр лэахы-ным кыкылоу непэрэ шыгъын-хэм сьд фэдэу аригъэкыун ылыгъыштыт? Апэрэ шысэр Анкара хасэм иньбжыкылабэ кыутамэ ибюллетень кышчы-хэтэуты. Ахэр зэлоклэ, нэмыкы-хэри кыахэхэу, тхыпхэхэр шы-гъынхэм ямызакъоу, пхыэн-тлэклэу, пхыуантэ, гъунджэ-апч зыфэлэпшхэм афэдэу, нэмыкы-пкыгъоохэми ахэбгъэузон, атебгъэузон зэрэлпэкыштыр кыеугупшысы типшынэо цлэ-рылоу Чыгунэ Аунэ. Тхып-хэхэр зы лахэхэу, ахэр лэахы-ным диштэу зэрэбгъэлэпшхэм хэ плэкыштыр ятлонэрэ лахэхэу альбом кыдэдгъэ-кынуу итэхыухэ.

Шыхыаф тэшлыш, 1977-рэ илээсым альбомыр кыдэ-тэгъэкы, гухэлъышлэхэри етэп-хы. Бэшлагъэу кыгъэзэ-жыгъэу хэхум шыпсэрэ Ме-

лэхъанрэ сэрырэ джыри зы гушлыагъо тинасып кыехы. Тиреспубликэ загъэпсыгъэр илээс 20 зэрэхыгъэм фэгъэхы-гъэ мэфэклэ юфтхыабзэхэм Ан-кара хасэм ибзылфгыгъэхэм ялэпшхысэ кыащыдгъэлэгъон тэлэкы. Куп дахэ кытфеб-лагъэ, кыгъэлэгъоныр ти-цыфхэм ашлогъэшлэгъон мэху. Альбомыр кыдэдэгъэ-кышш, тхыпхэхэр зэрэтыер тэгъэунафы.

Анахэхэу адыгэ шъуашэм и Мафэ мэхъанэ зыкыстэтырэр хэгъэгубэмэ арытэкъухыгъэ адыгэр зэрэзылэпкыым кы-фигъэушынымклэ уасэу илэр ары. Ары, тыхасэ буж ДАХ-ми унашгъо ыштагъ. Адыгэмклэ зэрэдунаеу зэдытые мафэхэм джыри зы кыахэуцагъ. Типсэ-умэ, лэпкыым ышлэ зыхырэ тиреспубликэхэми мы мафэр къаштагъэу кытлэгъужыын. Адыгэхэм титэкъухыагъ нахэ мышлэми, тызэлэпкыгъоу зэ-рэгъытыр мы мафэм нахэ кыдгугиригъэлоным, зы лэпкы-тыхыужыным, тызэритэкъу-хыагъэм итхыамыкылабэу лэпкы-кыуачлэу кытштэжыным, хэ-кумрэ хэхэсымрэ нахэ благъэ зэфышлынхэм игугъаплэхэр етэлхы. Мафэр мэфэклэ шып-кы хыунэу, ар кызыгушхы-сыгъэу лызыгъэкыуатэхэрэм псауныгъэ пытэ ялэнэу сэлъало.

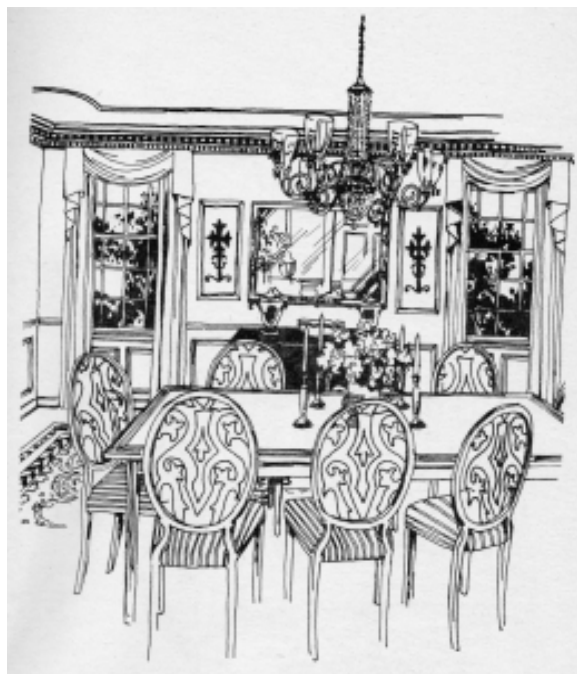
МЭЦФЭШУ Нэдждэт.

наччи» цлэ зы-ф а ш л ы г ь э пчэгъэ зэклэ-лыкыуаклэ ил: 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, 610, 987, 1597, 2584, ... Апэрэ пчэгы-тлур зызхап-лэхэклэ, кы-клэлыклорэ пчэагъэр кы-ты. Пчэагъэр

пчэагъэ ил, ныбэлпшыри ахэм зэу ащыш. Джары адыгэм ныбэлпшыри бгырыпхыплэу кызыкылыхыгъэри, адыгэ шъуашэм цыфыр нахэ лэ-гъупхэ зыкышлырери, зэрэ-дыгъэн фаери. Арэуцтэу мы-дыгъэм е бгырыпхыр зыте-лын фэе дышгъэ гошпылэм те-мылымэ адыгэ шъуашэр цыфым кышчыулэлэу зыклэ-хыурери джары...

Адыгэ шъуашэм и Мафэ апэрэу гырекыгу зыхэдгъэунэ-фыкыгъэр, дэхэ дэдэуи хыу-

Коцым ипхъын агъэпсынклэ

Теуцожь районим ит къуа-джэу Джэдэхыаблэ шызэхэ-щэгъэ фирмэу Кушгъу Рэмэза-нэ зипашэм блэкыгъэ илээс-хэм афэдэу мыгъи чыгулэ-жынымклэ гъэхэгъэшлэхэр ышлыгъэх. Коцэу аложыгъэм гектар тельгытэу центнер 37-м ехэу, тыгъэгъэзэ гектар 600 фэ-дизэу гуахыжыгъэм центнер 23-рэ кырахыжыгъ.

Натрыф гектар 762-у ашлэ-гъэр, фэдэ кыкымыкыгъэу, дэгъоу афэбгъуагъ. Ащ шы-щэу гектар 540-р гуахы-жыгъэх, гектар тельгытэу цен-тнер 62-рэ кыкы. Зэлэпшхы дышгъашгъо зытеорэ лэжы-гъэм фэдэ тонн 3400-рэ хыамэм кытырашгъэх, джыри ащ тонн 1300-рэ кыкыхэхонэу цэ-гугых.

Хызмэтшлалэм иагроном шхыалэу Тыгъужь Нурбий а Юфшлагъэхэр гъунапкыхэу ылытэрэп. Джыри тапэклэ

нахэ гъэхэгъэшлэхэр ашлын-хэм яамалхэр фагъэлорышлэ-щтых, кыкышхыт илээсым игъэ-бжэу лэпэсэшлэу фашыным дэлэжыштых.

— Илээс кысэ бжыхъэсэ гектар 2600-рэ фэдиз тэшлэ, — кыелуатэ Тыгъужь Нурбий, — мыгъи ащ кышхыдгъэклэщтэп. Рапс гектар 440-р игъом чы-гум едгъэкыгуах, хыам гектар 300-м ехэу едгъэубытыгъ. Джырэ уахытэ анахэхэу тызы-пылгыр лэжыгъэ шхыалэу коцым ипхын гъэпсынклэгъэ-ныр ары. Ар гектар 1500-м хэтлэхышты.

Коцыр зэрапхырэ тракто-рым пылэ саялэу метри 9,6-рэ зышхомбгъуагъэр Аргентинэм кышхыштыгъ. Ащ гъэпсэф имы-лэу чэши мафи Юф рагъашлэ механизаторхэу Хыокло Шам-судинэрэ Лыбзыу Хыали-дэрэ.

Апэрэ механизаторым иЮф-

шлэгъу уахытэ дэлэжыгъэ Бэшы-кыо Байзэт, Удыкыко Мурат, Нэхэе Юр, Вячеслав Довгопо-ловыр. Ятлонэрэ Юфшлэгъу уахытэр аублэ Лыбзыу Ас-лэан, Лыбзыу Азмэт, Гышц Шумафэ. Ахэр зэнэкыкыухэ-зэ коц чылапхыэр, чыгыгъэшлэхэр шыофым кырашхалэх, зырып-хэхэрэ лэмэ-псымэм датакыо. Ащ зэдэлэхыгъум чылэпхыэ тонн 2-рэ чыгыгъэшлэу тонн 2-рэ дэфэ.

Джыри метри 6 зышхом-бгъогъэ саялэу Италием кы-шхышлыгъэр къашфыгъ, непэ-неушэу шыофым ращэшт. Ащи Юф езыгъэшлэштхэр гъэнэ-фэгъэх: Тыгъужь Аскэр, Гы-нэжыкыо Рэмэзан, Мыгу Ас-лэан. Ари затлупшыкылабэ мафэ кысэ бжыхъэсэ гектар 40-м кышхымыкылабэу апхыштыт, мэфэ оялэхэр кымыжыгъэхэзэ губгъо Юфшлэанхэр аухыштых.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Ащ пае щылагъ, джыри щыл

Мы гушылэхэр гъэлъашыгъащэу къэ-
лаугъэхэу кызышлэшынхэр къэхъун-
хэки хъун. Ау Кларэщэ Зуэ тлэклу нэ-
мылэми зышлэрэм ахэр ащ рипэсыштых.
Музей Юфым хэбоньгъэ егъэшылгъэ-
ным, Адыгэ Республикэм илитературнэ
клэн кызытэгъэжыгъэным илахэу ахэ-
лым пае тхэкло цларыоу Кларэщэ Тембот
ишъхэгъусэу, Кларэщэм и Литературнэ
музей ипэщэ гъэшлаугъэу Кларэщэ Зуэ
«Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иза-
служеннэ ЮфылшI» зыфиорэ щытхуыцлэр
мы мафэхэм кыфгъэщыошагъ.
Жьогъошхом жьогъо цыкIухэр сыди-
гъуи къешлэкIыгъэх. Ахэм ар къагъфа-
бэ, къагъдахэ, кIуачIэ кыраты, ишы-
лэныгъэ лъагъэкIуатэ. Жьагъом фэд твор-
ческэ цыфры. Ащ ренэу гуахэо кызы-
тын ишыкIагъ. Пэблэгъэ цыфхэм кIуачIэ
ахегъуатэ, ахэр ары итворческэ шы-
лэныгъэ лъызыгъэкIуатэхэрэр. Творческэ цы-

фым жьогъошхокIэ уеджэн плъэкIышт-
мэ, ащ кIуачIэ кызытырэ пэблэгъэ цы-
фым жьогъохэщ епIон плъэкIышт.

Ащ фэдэу жьогъохэщыгъэр Лъэустэн
ЮсыфкIэ Щэриф, Iэшынэ ХъазрэткIэ
Буб, Бэрэтэрэ ХъамидкIэ Нурыет, Бэгъ
НурбийкIэ Сим ыкIи нэмыкIхэр. Мыхэр
яшъхэгъусэхэм кытегушылэхэу зэхэсхэу
кыхэкIыгъ. Зыр нахъ ухъумагъэу, адрэр
нахъ шъхэихыгъэу ягъусэхэм ягугъу къа-
шыштыгъ, бзылфыгъэхэр ахэм пкъэу
зэракIэтыр ягушылэхэм къахэщыштыгъ.

Кларэщэ Тембот ащ фэдэу ишъхэгъусэ
фэгъэхыгъэ гушылэхэр кышлэхэу зэ-
хэсхынэу хъугъэп. Ау игугъапIэу, иплъа-
плэу, икьэхъумагъэу Зуэ зэрэщыгъэм
сицыхэ телъ. Ары щызыгъэлагъэр, Юф
езыгъэшлагъэр сломэ сыхэкъонэп кыс-
шлэш. Опсэуфэ илэпылэгъугъ, Тембот
дунаим зехыжыгъэм кышшыллагъэу ащ
ыцIэ зэрэщымыгъушшэщтым дэлажэ.
Тхаклом имузей апэрэ литературэ музею
Адыгеим шагъэпсыгъ. Ащ изэхэщэн ыгуп-
чэ итыгъэр Зуэ ары.

Мы мафэхэм Кларэщэ Зуэ щытхуыцлэу
кыфагъэшшошагъэмкIэ тыфэгъушлагъ
ыкIи гушылэгъу тшыгъэ. Джыри зэ нэры-
лэгъу кытфэхугъ бзылфыгъэм ишы-
лэныгъэ ишъхэгъусэ зэрэфигъэорышла-
гъэр.

ТемботкIэ зэгурылэныгъэ кьодьер мэ-
кIагъэ. Ащ гукIэгъу-шъхэкIафагъэ ишы-
кIэгъэ зэпытыгъ. Тембот егъэлыгъэ гу-
мэкл кызыпыкIырэмэ ащыщыгъэп, уна-
гъом исхэр зэрэгупсэфышхэм лъэшэу
фэсакыгъ. Ау бысымгощэ кьодыенэр
ЗуэкIэ мэкIагъэ. Адыгэ бзылфыгъэ
пэпчэ зэришэнэу, ишъхэгъусэ гупсэфэу
иофшлэн ыгъэцэкIэным, ипсауныгъэ пы-
тэным фэсакыгъэ плэми икьурэп. Ащ
итворческэ уахтэ фэсакыгъ, кыгъэгъу-
нагъ. Еж тхаклом къэкIуштым тегъэпсы-
хэгъэу Юф дишлагъ.

Творческэ цыфым уригъусэным есэ-
гъошлэп. Ащ фапшлэрэм угукIэ урыра-
зэу, кын кыпшымыхэу шъхэгъусэ-
тхаклом къэбгъэлэгъуи, гурыбгъэлон фае.
Ар Зуэ щыгъушшэщтыгъэп.

— Тембот инэплэгъу кымыубытэу,
ащ ыналэ темытэу зыпаре IэкIэкIышты-
гъэп, — кьелуатэ Зуэ. — Еж икьуаджэу
КошхъаблэкIи иунэкъош кIалэхэу зятэ
зымылэжхэри, сэ салъэныкьокIэ кыкIы-
хэрэри ащ ижъау чIэтыгъэх. Ахэм зэкIэмэ
еж Тембот ышъхэкIэ аригъэлэгъугъэ
щысэр агъэфедагъ.

КыздэмыхъурэмкIэ симыгъэмысэу,
згъэгъэзыгъэмкIэ «мыр дэгъу дэдэу пшIа-
гъэ» ыломэ, кысщытхуэ зыфаем сы-
тыришэщтыгъ. Тембот Iушыгъ, гъэсэгъа-
гъэ, ащ елъытыгъэу кьэрар хэлъыгъ.
Кыппэблагъэми, ыгукIэ ымыштэрэ шэн
кыпхэфэмэ кыпфидэщтгъагъэп. Ащ
фэдэ чIыплэм ишэн ипытагъэ кьэлъа-
гъоштыгъ. Хэти щэрэщ, зыгорэм IаекIэ
утегушылэныр иджэгъуагъ.

Тембот сьд фэдэ лъэныкьокIи культу-
рэшхо хэлъыгъ, ышъхэкIэ IэпкIэ-лъап-
кIэу щытыгъ. Зыфежыгъэ Юфыр ныкыуа-
шIэу е гъунэм нимыгъэсэу егъашлэм кы-
хэкIыгъэп. Зэлагъэр е кыштагъэр ишы-
лыпIэ ымыгъэтIытыжыгъэу хъугъэп. Сьд-
рэ ЮфкIи IэпкIэ-лъапкIагъ. Тембот шъхэ-
кIэфэшхо цIыфмэ кыфапшыштыгъ, сы-
дигъокIи яплъапIэщтыгъ. Еж шъхэлэ-
тыгъэ-пэлэтыгъэу шымытэу, кыгот цы-
фыр ыгъэгъушхоу, ащ ар нахъ Iэтыгъэ
ехуылэу ары зэрэщытыгъэр. Тембот ти-
урам зэпырыкы зыхуэкIэ, кьэклорэ цы-
фыр кызытеуцоти, гъогу кырытыштыгъэ,
кыблэкIырэм игушылэн зэпигъэуштыгъэ.

ЫпшъэкIэ кызырэщытIаугъэу, тхаклом
иоф мыпсынIэкIэ уригъусэным аукъо-
дыеу щытыгъэп. Шапхэм уимыкIэу, «кIо
хъугъэ адэ» умылоу, цыфхэм ахэхэрэм,
ар о кызырэфалэгъуштыр кыдэпIы-
тэзэ, ифэлэ-фашIэ ибгъэкъун фэягъэ. Узэ-
рэпэгъокIышт шыкIэми мэханэ илагъ,
ар Тембот анахъ ишыкIагъэмэ ащыщыгъ.

1988-рэ илэсэм мээам и 8-м Тембот
дунаим ехыжыгъ. Ащ кышцегъэжыгъэу
ишъхэгъусэ пшъэрылэ зыфишIыжы-
гъэм фэдэу тхэкIошхом итворчествэ цыф-
хэм ащымыгъушшэным дэлажэ. АщкIэ
щысэгъэхыпI тхаклом и Литературнэ му-
зей гъэпсыгъэ зэрэхуыгъэр, ащ Юф зэри-

шлэрэр, мы илэсэр Кларэщэм и Илэсэу
зэрагъэнэфагъэр, ащ епхыгъэ Юфтхъабзэу
республикэм щызэхашэхэрэр.

Музейм игъэпсын Зуэ илахышIу хи-
шIыхъагъ, ылэкI кымыгъанэу купэу
музейм дэлажэрэм хэтыгъ, упчIэжыгъэу
ашыгъ. Щытхуыцлэу бзылфыгъэм кы-
фаусыгъэр музейм, литературэм Юфэу
адишлагъэм епхыгъэу щыт. Ащ непэ узэ-
рыгушхон материал щызэгъэуIугъ. Гъэ-
шIэгъошхэр — егъашлэм тхаклор зыщы-
псэугъэ унэм фэдэ кьабз непэ музейр зы-
чIэтыр. Тембот зыщытхэщтыгъэ унэ цы-
кIури зэрэщытыгъэм фэд. Музейм учIа-
хэу Юф зышшIэштыгъэ кабинетым узи-
хэкIэ, моу джыдэдэм тхаклор унэм икIы-
гъэгоу, псынIкIэу кыгъэгъэжынышъ, тхэ-
ным диублэжышхэу кыпшIошIы. Му-
зейр гъэпсыгъэнымкIэ гухэлхэр щылэхэ
зыхуыгъэ уахтэм тегъэу тхаклор егъашIэ-
ми зыщыпсэугъэ фэтэрым ычIэгъэ чIэтыр
ащэжэу тегъагъ. Ари Тхэу Юфэу кы-
чIэкIыгъэнкIи хъун. Фэтэрыр зэрэжы-
рэр республикэм ипащэхэм зашIэм ар
къащэфыгъ ыкIи музей ашыжыгъ.

АшIогъэшIэгъонэу республикэм щыщ
цыфхэри, нэмыкI чIыплэ чыжыгъэм къа-
рыкIыхэрэри музейм зэрэчIахэхэрэм
ишыхъат ащ тхыгъэу кычIанагъэхэр.
Цыфхэм яшIошIхэр кызышлалорэ тхы-
лым дэтхэгъэх Москва, Санкт-Петербург,
Налшык, Ростов-на-Дону, Краснодар,
Волгоград, Грознен ыкIи нэмыкI чIыплэ-
хэм къарыкIыгъэхэм ягушысэхэр.

Илэс пэпчэ Тембот кызышхыгъэу
мафэр музейм щыагъэунэфыкIы. Ащ фэ-
дэу тхэкIошхор дунаим зехыжыгъэ ма-
фэри бламыгъэкIэу мыщ зэлукIэгъухэр
шашIых. Ащ пэпчэ Зуэ илахъ хэлъ. Игу-
кьэкIыжъ шъабэхэм зэлукIэгъухэр къагъэ-
фабэх, ахэм мэханэ гъэнэфагъэ ахалъ-
хэ. Тембот унагъомкIэ, илахылэхэмкIэ
зэуи кыфышшымыт цыфхэмкIи зыфэда-
гъэр кьэзыгъэлэгъорэ гукъэкIыжыгъэм
цыфхэр ащегъэгъуазэх. Арышъ, Зуэ ащ
пае щылагъ, джыри щыл.

СИХЪУ Гошнагъу.

Бзылфыгъэ насыпышIу

Апсэлямэ Гошнагъо Джэд-
жэблэ гурыт еджапIэу Джарымэ-
кьо Нухэ ыцIэ зыхырэм икIэлэ-
егъадж. Нэшъукъуае ар кы-
шыхуыгъ, Блэгъожхэм яхъу.
Адыгэ кьэралыгъо кIэлэгъэджэ
институтым физикэмрэ хыса-
пымрэкIэ ифакультет кыуыхы-
гъэрэ, унагъо ихъэгъагъэу иоф-
шлэн мы еджапIэм щыригъэжы-
гъагъ. Илэс 28-рэ хъурэ Юф-
шIэгъу илэсэхэр зэригыгъэхэр а
еджапIэр ары. Щытхуым лъымы-
банэу, зэлъашIэным, закъыхы-
гъэшыным ыуж имытхэм, гухэ-
кIымы, ушъхъагъу горэ шымылэ-
мэ, ягугъу макIэу тэшIы. Ары мы
бзылфыгъэмкIи зэрэхуыгъэр.
Мы мазэм ащ иобилей хигъэунэ-
фыкIыгъ, ары джы ушъхъагъу
шъхъагъэ тфэхуыгъэр.

Гошнагъо иапэрэ кIэлэеджа-
кIохэм сэ сашыщ, зэхэубытагъэу
къэплъыгъэмэ, илэсэтифэрэ сыри-
гъэджагъэ плэми хъушт. КIэлэ-
егъаджэм тыкытегушылэ зыху-
кIэ нахыбэрэмкIэ ащ егъэджэ-
ныр зэрэзэхихэрэм, шыкIэу
ыгъэфедэхэрэм ягугъу къэтэшIы.
Сэ ащ фэдэ пшъэрылэ силэп. Гу-
шылэгъу тызызэфэхъуми арэп
зигугъу тшыгъэр. Шыпкыгъэу
плэштмэ, иофшлэн макIэуи ты-
тегушылагъ.

Гошнагъо ипредмет Iэпэдэлэл
пшIэу кыпшIомыкIышт кIэлэ-
егъаджэхэм ащыщ, сыдигъокIи
еджапIэм ишапхэхэм уашIуи-
мыгъэкIынэу, пхъэшагъэ хэлъэу
щытыгъ. Ащ фэдэуи тыгу кынэ-
жыгъ, непи ар иофшIагъ. Ау

ащ гушылэгъу узыфэхуэкIэ,
еджапIэм ипчэ кызырэнэкIымэ
нэмыкI шыпкыгъэу зэрэщытыр нэ-
рылэгъу кыпфэхэр. Удэгъушылэ
зэпытыгъэми уемызэхэу цыф
гъэшIэгъон, идунэеппыкIэхэм
узыгъэсэн, уезыгъэгупшысэныбэ
къахэхохы, исэмэркъэу узылэ-
пещэ, бзылфыгъэ шъэбагъэу,
гукIэгъоу, мэхагъэу хэлъыри
псынIкIэу кызыхэхэшIэ. Имышы-
кIэгъэ башэ кьэзылошхэм ащы-
щэп, ау шъхэихыгъэу иеплъыкIэ
кызылэтыкIыхэрэм афэд.

КIэлэеджакIохэм шIэныгъэ
куу аригъэгъотыным пае лъэхъа-
ным кIэу кызыдихырэ пстэури
ащ кызылэкIэгъахэ ыкIи егъэфэ-
дэ, ау... ЛъэхъаныкIэм дырегъа-
штэу ылозэ адыгэ хабзэри, бзэ-
ри, унагъом илэын фэе шэн-зе-
кIуакIэхэри, зэхэтыкIэхэри чIэзы-
нэхэрэм зыдаригъэхыхырэп.

— Лъэхъаным удиштэным

кыкIырэп ямышIыкIэу зыбгъэ-
псынэу, зыпфэпэнэу, убзэ урымы-
гушылэнэу, унэгъо-унэшъо Iае
уилэнэу, нахыжыгъэм алорэр кы-
мыдзэнэу, — кьылаугъ ащ ип-
лъыкIэ кырилотыкIызэ. — Шэн-
зекIокIэ дахэхэр пхэлхэуи лъэ-
хъаным зыдебгъэштэшъушт,
лъэхъаным диштэуи уфэпэгъэн
плъэкIышт.

Гошнагъо унэгъо Iужыу кы-
хэхэгъагъ, ишъхэгъусэ зын-
кылылфыгъэхэм анахыкIэти, ащ
янэ-ятэхэм къахIэлырынгъа-
гъэх. ЮфшIэнри унэгъо хызмэ-
ри илэсыбэм зэдигъэцэкIагъэх,
ащыщ зыгорэмэ кышшымыгъэ-
кIэни ылэкIыгъ. ШъхэкIэфэ-
ныгъэ, зэгурылэныгъэ, рэхъат-
ныгъэ унагъом илэыным сыди-
гъокIи пылыгъэми, еж изакъоу
ар зыфигъэзэжыкIын ыдагъэп. Игуа-
шэ опсэуфэкIэ Iэпылэгъушхоу
зэрилагъэр кыыхыгъэщыгъ, ащ

изекIуакIэхэм агъэсагъэу ары
зэрилагъэр, ау еж хабзэу уна-
гъом илэым темыхэгъагъэмэ,
джы фэдэу ахэр зэрэлымыгъэ-
кIотэщтгъагъэхэр нафэ. Непэ еж
«гошэ ЮфшIэным» Iууцуа-
гъэшъ, ари щытху пылэу егъэ-
цакIэ.

Гошнагъо ащ фэдэу зэрэщы-
тым лъапсэ ил. Янэ ныбжыкIэ
дэдэу шъузабэу къани изакъоу
пшъэшгытIумрэ шъаомрэ ыпIу-
жыгъэх. Сьд икынымы ахэр
альакъо тыригъэуцуагъэх, апшъэ-
рэ гъэсэнэгъэ аригъэгъотыгъ, ащ
дакIоу адыгэ шэн-хэбзэ-зэхэты-
кIэхэр ахилъхъанхэм пылыгъ,
пшъашъэхэр зыхэхэрэ унагъом

иунашъохэм атэтэу зекIонхэм,
захагъэзэгъэным, цыфыгъэрэ
шъхэкIэфэныгъэрэ зэрэзрахъа-
ным фигъэсагъэх. Гошнагъо ахэр
зэригъэцэкIагъэхэр нэрылэгъу.
Илфыгъэхэри а гъогу дэдэм ты-
ришагъэх. Ишъхэгъусэу Юсыф-
рэ ежыррэ пшъашъэрэ шъаорэ
зэдапIугъэх. Ахэр игушылэхэр
ымыгъэпцыжыгъэу, кызыри-
лаугъэм тетэу, лъэхъаным ди-
штэхэу, ау цыфыгъэрэ Iэдэбрэ
ахэлхэу ыгъэсагъэх. Асыет джы-
ри унагъо ихъагъэп, Шыхъам
ишъхэгъусэрэ ежыррэ пшъэ-
шгытIу зэдапIу.

— Пстэури зыфэзэгъэгоу, си-
пхэшагъэ зэсымыхыллэшъухэр-
рэр сикъорэлф цыкIухэр ары,
— шхыгъэ Гошнагъо, пшъэшъэ-
жыы цыкIуитIур зэриубытылэ-
зэ. — Гукъани, гухэки, узэрэп-
шыгъэри мыхэм пшагъэгъушшэ,
тянэхэм зэралоштыгъэу, уда-
хыхы.

Бзылфыгъэм унэгъо зэгуры-
ложь илэу, сабийхэр епIухэмэ —
насыпышIу. Гошнагъуи ащ фэ-
дэу зэлъытэжы, икIэрыкIэу
ишылэныгъэ гъогу кыкIужыкIы
амал кыратыгъэми, зыпаре зэб-
лимыхужыкIыштыгъагъэу ылаугъ.
Унагъо ихъэгъэ бзылфыгъэ пстэ-
уи афэдэу шылэныгъэм кын
лахъ горэ хилэгъуагъ, ау ар илэс-
хэм, ныбжыкIы зэрамыхъокIыгъэ
бзылфыгъэхэм ащыщ. Гошнагъо
имэфэкIыкIэ тыфэгъушIо, инасып
мыукъонэу, джаш фэдэу дэхэ
зэпытынэу, исабийхэм адэтхэ-
нэу тэри тыфэлъало.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэм арытхэр: **Апсэлямэ
Гошнагъу; Гошнагъо ипшъа-
шъэу Асыетрэ икьорэлф цы-
кIухэмрэ.**

АДЫГЭМ ИДУНАЙ. АМЕРИКЭР

Нью-Джерси и адыгэ политикхэр

Мырзэ Исам.

Ильэс 200 фэдиз хуыгъэ Америкэр демократие къэралыгъо гъэпсыкIэм къызфэкуагъэр. А уахътэм къыкIоцI зыпкыитыныгъэ яIэу, зэблэхуыныгъэ ин афэмыхъоу мы къэралыгъом политическэ партиитIу шыбысымых: республиканскэр ыкIи демократическэр. Фэдэу гъэшIэ кIыхъэ зиIэ хэбзэхъакоу дунаим тетыр макIэ. Мы партиитIум анэмькI къэралыгъом хэдзынхэм ащыпхырыкIырэп. АпхырыкIышхэр хэгъакоу, ахэлэжъэным нэсыхэрэп.

Америкэм тызэкIом, чIыпIэ хэдзынхэм (тэ муниципальнэ кIэ тызаджэхэрэм афэдэхэм) яземаныгъ. ТыздэщыIэгъэ штатэу Нью-Джерси, адрэ штат пстэу ми афэдэу, хэдзын кампанием ищыжъотыпIэу тытефагъ. Мэкъэгъэу тхыгъэхэр тыди шыплэгъуштыгъэх. Ау тэтыхэм ягъэпшагъэхэм, мыхэм ягъозэ тхьапэхэр къыздырахъакоу хэшъабыгъ, агъэкошхэзэ гъогунапцэхэм атырагъэуоцх.

Нью-Джерси изы къалэу Уэйн ичIыпIэ хэдзынхэм тилъэпкъэгъу кандидат ахэлэжъэу къычIэ-кIыгъ. Ар ильэс 54-рэ зыныбжъ Мырзэ Исам. Сирием къыкIи Америкэм 1978-рэ ильэсым къэкуагъ.

Мырзэ Исам — демократ-хэм япартие хэт, Нью-Джерси шэпсэу: «Сэ Америкэм сыкъызырэхъэу политикэ Иофхэм сахэлэжъэу сыублагъ. Сиулоуш-хэмкIэ демократхэм яеплъыкIэ нахъ десэгъаитэ. Гъот макIэ зиIэ цIыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм, бай-тхьамы-

кIэ зэхэдз цымылэным типарти-е фэбанэ. Нахъ зэфэныгъэ демократхэм ахэлэу сэ сэлъытэ».

Политик пстэу ми афэдэу, шлошъхуыныгъэ зыфыриIэ партием иеплъыкIэхэр Мырзэ Исам къыриIотыкIыгъ. Къалэу Уэйн идепутатынымкIэ кандидатэу демократхэм ар къагъэлэгъуагъ. Хэдзынхэр къэсынхэкIэ мэфиш иIэу мы партием Нью-Джерси штатымкIэ илIыкIохэр зэрэуыоихи, пчэдыжышхэ зэдэшIыгъ. Зыдэлэжъэштхэ лъэныкыохэр зэдэгъэнэфагъэх.

Брюс Джэймс — демократ-хэм япартие илIыкIу: «Мырзэ Исамрэ сэрэу бэшагъэу тызэрэиIэ. ТызэкIотэу тыздэ-лажъэ, тызэныбджэгъу Iоми хъуит. Америкэм иполитикэ цыIэныгъэ чанэу ар хэлэжъэ. Сэ сыхъэкIэ мы сиуныбджэгъу-шIум имызакъоу, черкесхэм зэкIэми лъытэныгъэ афэсэиIы. «Адыгэм и Маф» алошъ, Черкес Хасэм гъэ къэс зэхичэрэм сыхэлэжъэ зэныт».

Мыхэм афэдэ гушыIэ фабэху тилъэпкъэгъухэм афэгъэхьыгъэхэр нэужым нэуасэ тызфэху-гъэ сенаторхэм, конгрессменхэм къытаIуагъ. КъызэкIэлъыкIохэзэ, зэкIэ Iэшхъэтетэу мы пчэдыжышхэм къэкIолIагъэхэм шIуфэс къытахыгъ. Хэти Мырзэ Исам ичаныгъэ, инэутхагъэ къыхигъэщыгъ. ЗыIукIэу тызхэлэжъагъэм тшIогъэшIэгъонэу къыхэдгъэщыгъэ лъэныкыохэр цыIэх. Къэгъушылагъэхэм зэкIэ ми амакъэ лъэшы, гъэуцугъэ, щысхэр агъэдэлонхэ альэкIы. Зы гушыIэхуыгъэ къэс Iэгутеу макъэр къэIуштыгъэ. Партием шлошъхуыныгъэу фыриIэр зэкIэ ми къахъэщыттыгъэ. Абылпкъы-хэр зэрэубытыгъэхэу демократхэм ягимн къызэраIуагъэм изакъоми, зыч-зыпчэгъуныгъэу ахэлъыр къагъэлэгъуагъ.

Къалэу Уэйн нэбгырэ мин 60 шэпсэу. Ахэм азыныкIор хэдэ-кIох. Пчэдыжышхэ ужым джы-ри зэ мэкъэгъэу гушыIэхэр зы-тет тхыгъэхэр зыдаIыгъэу, джэп-салъэхэр ашIынэу демократхэр зэбгырыкIыгъэх.

Уэйн сыдигъокIи теклоныгъэ къышхыдэзыхырэ республикан-цэхэр ары. ТигушыIэгъу поли-

тикэу Мырзэ Исам Иофым изы-тет ышIэщыгъэ. Ау мызыгъэгум демократхэр теклоным цыгугъы-пагъ. ИлIэсныкIорэ хэдзын кам-паниер кIуагъэ. Ащ фэдызым уна-гъохэр къыкIухъагъэх, яшIошI-хэр афиIотагъэх. Ау зэрэгугъа-гъэу къычIэкIыжыгъэп. Мыр-зэ Исам ипартие мэкъэ 50-кIэ республиканцэхэм ауж къынагъ. Америкэм илIэ политическэ шап-хъэхэм атетэу, теклогъэ партием идепутат нэбгырых къэлэ хэб-зэгъэуцу куулыкIым ыгъэкIуагъ. Адрэ демократ пстэу ми афэдэу Мырзэ Исам зичэзыу хэдзынхэм зафигъэхъазырынэу ыублагъ.

Адыгэ бзыль-фыгъэхэри по-литикэм хэтых

Къалэу Уэйн республикэ пар-тиер цытекIуагъэмэ, Нью-Джер-си инэмькI къалэу Хэлдон зы-цIэм демократхэр ыпэ щышъы-гъэх. Мыш шыкIогъэ хэдзынхэм ахэлэжъэгъэ кандидатхэми ти-лIэпкъэгъу политик ахэтэу къы-чIэкIыгъ. Ар адыгэ бзыльфыгъэу Вындыжъ Махъа. Ильэс 38-рэ ыныбжъ.

Вындыжъ Махъа — штатэу Нью-Джерси ит къалэу Хэлдон ичIыпIэ парламент хэт: «ЦIыфхэм фэдэ къафэхъыныр, общественнэ Иофхэм сахэлэ-жъэныр зысэублэм джыри еджа-плэм сычIэсыгъ. Нью-Джерси и ШшуиIэ Адыгэ Хасэ ильэс пчъа-

гъэрэ сыщылэжъагъ. Сыд фэдэ зэхэхъэ тилэми, зэхичэрIо коми-тетым сыриIэшъхъэтеты-цтыгъ».

Хэсэ ИофшIэныр джырэкIэ Махъа ыгъэтIылыгъ. Игъо ифэжырэп ар дихьынэу. Ящэнэ-рэ пIалгъэу чIыпIэ парламентым ар хадзыжы. Бзыльфыгъэр зэрэчаным, зэрэгубзыгъэм поли-тическэ ИофшIэхэм гу лъатагъ ыкIи партием хагъэхъагъ. Шысэ зытырахырэ лэжъэкIо пэрытхэр, апэрэмкIэ, ятIонэрэмкIэ, лъэпкъ зэфэшъхъафхэм ялIыкIохэр партиехэм ахэтыным Америкэм мэхъанэ шыраты. **Вындыжъ Махъа:** «Политикэр ащ фэдизэу сэ сиулогъэшIэгъонэп. Ау унашъо-хэр цIыфхэм къахъагъэу зэхэгъэ-уцогъэным унаIэ тебгъэтынэу амал мы ИофшIэным къыуеты. ЕтIанэ парламентым ылIэ-ныкIоу къыкIэу ти Адыгэ Хасэ фэгъэкIотэныгъэхэр иIэным сыфэIорышIэн сэлъэкIы».

Махъа Иофэу ышIэрэри лэжъа-кIохэм якъэухъумэн епхыгъ. Проджект менеджерэу ар мэлэ-жъэ. Iэшхъэтетхэмрэ цIыф лэ-жъакохэмрэ язэфыштыкIэхэр егъэпсых. Тэ профсоюзкIэ ты-заджэрэм яхышыр. Ау тэтыем елIыгыгъэмэ, Америкэм мы Ио-фшIэным изэшIохын бэ епхыгъэр. ИофшIапIэм ипашэрэ илэжъако-хэмрэ азыфагу зэмызэгъыныгъэ къыдэмытэджэным Вындыжъ Махъа лъэплэ. Иоф зышIэрэм фэгъэкIотэныгъэу къытефэхэрэр зэкIэ игъом ратынхэм ыналэ ты-регъэты.

Общественнэ ИофшIэнхэм Ма-хъа ахэзыщагъэр ятэрэ янэрэ. Вындыжъ зэшхъэгъусэхэу Му-стафарэ Назихьэрэ ильэс 40

хуыгъэу Америкэм шэпсэху. Сирием ит адыгэ къуаджэу Хъа-насыр къыкIыгъэх. НэбыритIури Нью-Джерси и ШшуиIэ Адыгэ Хасэ ылыгъэ тегъэуцогъэным ча-нэу хэлэжъагъэх. ГушыIэгъоу адэтшIыгъэм гупшысэ гъэшIэ-гъоныбз къышхыгъэщыгъ.

Вындыжъ Мустафа — шта-тэу Нью-Джерси ит къалэу Хэлдон шэпсэу: «Сэ мы къэра-лыгъом сыкъызырэхъэу, шына-хъыжъ хэкум ыгъэгъэжъыгъагъ. Ар гум къызэриIоу псэугъэ, чIы-гъужьым цунагъо цыпIунэу ыцъ-жыгъыгъ. Сэ шхъэм къызэриIоу сызекIуагъ. Америкэм цыIэ-кIэшIу цызэныгъэгъэныр си-гъэгъэу сызекIуагъ. Ар къыздэ-хъугъэп Iорэп, ау гумызэгъэныр егъэшIэрэ зэхашIэ сфэхъугъ. Сибын хэкум къышхытэдджыгъа-гъэмэ нахъышIуэгъа?»

Мустафа ятэжъ ары хэкум икIи Сирием кощыгъагъэр. Ар къыздикIыгъэгъэ къэбэртэе къуа-джэу Сармакъ, непэ зреджэхэ-рэр Бабыкой, ышэу зыцIэ къыриIуагъэм джы ыгъэгъэжыгъ. Ежыри ащ мызэу, мытIоу кIуагъэ. Илахылхэри къыри-гъотагъэх. Америкэм зэрэкощы-гъэр къыфагъэгъунэуи ахэм ялэIуIгъэу къытиIуагъ. Вындыжъ Мустафа ипшъашъи икIэлитIуи адыгагъэр ахэлэу, ныдэлъфыб-зэри ашIэу къыгъэгъэджыгъэх. Ахэр адыгэу зэрипIушъугъэхэр иунэкъошхэм аригъэлэгъугъ. Арэу шытми, лIым ыгу загъэрэп. ИлIыфгыгъэхэм лъэпкъ нэшанэхэр ахэлэ, ау ахэм ялIыфгыгъэр къы-ухъумэнхэр Мустафа фэуIо-чIыгъэп. Джырэ адыгэ хэхэс ныбжыкIэхэм ядагъоу адыгэб-зэ мышIэныгъэр, лъэпкъ зэхашIэ гурумылоныгъэр ахэми ядагъу.

ТIЭШЪУ Светлан.
Адыгэ Республикэм изаслу-женнэ журналист.

Вындыжъхэм яунагъу.

ТХЫЛЫКIЭХЭР

Льэтегъэуцо фашIыгъ

Адыгэ къэралыгъо университетым инаучнэ тхылъ-еджаплэ мы мафэхэм льэтегъэуцо щыкIуагъ. Ар фэгъэхъыгъагъ гъэпщынэнымкIэ федеральнэ къулы-къум АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ икIулыкIушIэу, та-рихъ шIэныгъэмкIэ кандидатэу Виктор Марковым итхылъэу «История в истории: тюремное ведомство Кубанской области» зыфиIорэм.

Авторым Адыгэ къэралыгъо университетым тарихымкIэ ифакультет 2004-рэ ильэсым къыухи, гъэпщынэнымкIэ феде-ральнэ къулыкIуым АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ Iухъагъэу Ио-фшIэ. Университетым къызы-чIэкIыгъэр ильэсиш нахъ мы-хъугъэу кандидатскэ диссертаци-ер профессорэу Шэуджэн Эмилие ипашэу ащ къегъэ-шъыпкъэжыгъ.

Ащ ыуж инаучнэ ИофшIэн чIыпIэ тарихым шылыгъэкIо-тагъ, ау анахъэу ыналэ зытеты-гъэр ежъ къулыкIуу зышыхырэ системэр ары. Марковым Ио-фшIагъэхэу журналхэу «Ведомо-сти УИС» ыкIи «Преступление и наказание» зыфиIохэрэм къы-хаутыгъэхэр тхылъым къыдэ-хъагъэх. Ахэм ащышых «Исто-рия одного бунта» зыфиIорэр. Ар тхэкIошхоу Максим Горькэр

Мыекъуапэ къызэрэкIогъагъэм ыкIи ар зэрагъэтIысыгъагъэм яхыылIагъ.

Я XIX-рэ лIэшIэгъум икIэу-хым къышхыгъэжъагъэу я XX-рэ лIэшIэгъум нэсэу Пшызэ хэкум иуголовнэ-гъэцэкIэкоу систе-мэ итарихъ иИофыгъохэр Марковым къызэхэфых. Тхылъым къыдэ-хъагъэхэр Краснодар къэралыгъо край ыкIи Адыгеим и Лъэпкъ хъарзынэхэм къахъагъэ къэ-барых. Хуыгъэ-шIагъэхэр зышыху-хэрэр Пшызэ хэкоу а лъэхъа-ным джырэ Краснодар краир, Адыгэ Республикэр, Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэр зыхахъэ-щыгъэхэр ары.

Урысыем щыхъурэ-щышIэрэр хъапс системэм къызэрэхъы-

щтыгъэр авторым къегъэлъагъо. Апэрэу ащ къыIотагъ хъапсхэм 1874-рэ ильэсым къышхыгъэжъа-гъэу адэсыгъэм ипчъагъэ, ахэр зэраIыгыштыгъэхэр, хъапсхэр къызэрагъэгъунэщыгъэхэр, ахэм Иоф ащызышIэхэрэр зэрэ-уIэшыгъагъэхэр, хъапс къулы-къум хэтыгъэхэм фэгъэкIотэны-гъэу ялагъэхэр, къольхъэ Iыхы-ныр а лъэхъанми зэрэщылагъэр ыкIи нэмыкIхэр.

Льэтегъэуцом къышыгушы-лагъэх ыкIи тхылъым мэхъанэу иIэр къыхагъэщыгъ Адыгэ къэ-ралыгъо университетым ипро-фессорэу Шэуджэн Эмилие, та-рихымкIэ факультетым идека-нэу ПэкIэшхо Нурбий, гъэп-щынэнымкIэ федеральнэ къулы-къум и ГъэлорышIапIэ иполков-никэу Юрий Заевым ыкIи нэ-мыкIхэм.

СИХЪУ Гоцнагъу.

ЛЪЭПЪ ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

«Налмэсымрэ» «Вайнахымрэ» якъашъохэм уапъу

Адыгеимрэ Чэчэнымрэ ялэпкъ ансамблэ цларылохэу «Налмэсымрэ» «Вайнахымрэ» зэкъошныгъэм ипчыхъээзэхэу Мыекъуапэ щызэхашагъ. Зэгъусэхэу къатыгъэ кон-цертым цыфыбэ еплъыгъ. Тысыплэ нэки зэрэщымылэм фэшл пхъэнтлэкхэр агъэуцугъэх, ахэри афимыкхуэхэу дэкляплэхэм атесыгъэр маклэп.

Зэкъошныгъэм ипчыхъээзэхэу зезыщэгъэ артисткэу Афэ-шлэгъо Фаинэ къызэрилуагъэу, Адыгеимрэ Чэчэнымрэ яансам-блэхэр илгъэсыбэ хъугъэу зэлъ-кх. Ныбджэгъуныгъэу зэдэ-шыгъэр щылэныгъэм щыпхыра-шызэ, зэгъусэхэу фестивалмэ ахэлажэх. Лъэпкъ искусствэр цыфхэм алъыгъэлэсыгъэным пылхэу плуныгъэм епхыгъэ пчыхъээзэхэхэр зэхашэх. Ма-зэклэ узэклэбэжымэ, «Урысыем ижъогъобын» зыфиорэ фести-валэу Берлин щыклуагъэм «Вай-нахымрэ» «Налмэсымрэ» ялэ-плэсэныгъэ къыщэгъэлэгъуагъ. Фестивалыр Урысыем иилгъэ-сэу Германием щыклорэм фэгъэ-хыгъагъ.

Лъэпкъ къашъоу «Хэгъэгъу» зыфиорэмклэ «Вайнахым» пчы-хъээзэхэхэр къызэлхыгъ. Чэчэ-ным изаслуженнэ артистхэу Ру-миса Чупалаевамрэ Хъадис Му-закаевымрэ купыр ягъусэу къа-шъор къашыгъ.

«Налмэсыр» къэшъо». Мы къашъор егъашл жъы хъуштэп. Щыгъуцлэ зэфэшхъафхэр зы-хырэ артистхэу Дэгъу Иринэ, Хъаджимэ Эльвирэ, Бахъукъо Адам, Изшынэ Руслъан купыр ягъусэу дахэу къашъор къагъэ-лэгъуагъ. Къашъоу «Ислъамы-ер» клэу Къулэ Мыхъамэд ыгъэ-уцугъ. Лъэпкъ гупшысэу хиль-хъагъэм узыфещэ, артист маклэп хэлажэрэр. Дэгъу Иринэ, Бэр-эдж Дианэ, Къулэ Айдэмыр, Из-

шынэ Руслъан къашъор къа-шы, нэмыкл артистхэри хэла-жэх.

Кавказ шъолгырым имэкба-мэхэм тигуапэу тядэлугъ. «Вай-нахым» ишъонтырпаохэр иску-сствэм ишэпхэу лъагэмэ зэралы-лэсыгъэхэр зэхэхэм къыщаушы-хъатыгъ. Зэкъошныгъэм ипчы-хъээзэхэхэу зыщаушыным «Вайна-хымрэ» «Налмэсымрэ» къызэ-рэшъуагъэхэр зэфэпхысыжымэ, лъэпкъ искусствэр къэзыухъумэн зылэкхышт ансамблэ цларыло-хэм уагъэгущо. Къашъом ыбзэ-клэ цыфыр бгъэсэн, щылэныгъэр шлу ебгъэлэгъэу зэрэплэкхы-щтыр пчыхъээзэхэхэм щытлэгъ-угъ.

«Вайнахым» ихудожественнэ пашэу Мадина Музакаевар, «Нал-мэсым» ихудожественнэ пашэу Къулэ Мыхъамэд, Чэчэным и Лышхъэ иллыкху Адыгеим щылэ Тлахыр Хамзатхановыр, Адыгэ Республикэм культурэм-клэ иминистрэу Чэмышъо Гъа-зый пчэгум кыхъэхэ, гушылэ фа-

бэхэр къалуагъэх, искусствэм лъэпкъхэр зэрээфищэхэрэм мэ-хъэнэ ин ратыгъ.

Министрэу Чэмышъо Гъазый щылэныгъэм инэклубгъохэм гу-клэ зафигъээжэи, Чэчэныр къыныгъомэ захэфэм иклэлэ-цлыкху ансамблэ Адыгеим зэ-рэшъуагъэм, зэпхыныгъэхэр республикэхэм зэрагъэпытэрэм къатегушылагъ. Адыгеим и Лы-шхъэу Тхаклушынэ Аслъан «Вайнахым» Щыгъу тхыльэу фигъэшъошагъэр Гъ. Чэмышъом хъаклэмэ аритыжыгъ.

Зэкъошныгъэм ипчыхъээзэхэ-хэу урысхэр, къэндзалхэр, чэчэн-хэр, дагыстанхэр, тилъэпкъэ-гъухэр бэ хъухэу щытлэгъугъэх. Сирием къыкыжыгъэ адыгэхэр ашлогъэшлэгъонэу концертным еплъыгъэх. Адыгэ Республикэм имэфэкл зэхэхэхэм, тиреспубликэ щыклорэ нэмыкл зэлуклэгъухэм ягуапэу ахэлэжэщтхэу къыта-луагъ.

Сурэтхэр пчыхъээзэхэхэм къыщытырахыгъэх.

САТЫР ЗАУЛЭКИЭ

Шлушлэ пчыхъээзэхэхэ

Сирием къыкыжыгъэ тилъэп-къэгъумэ лэпылэгъу ятыгъэным фэгъэхыгъэ шлушлэ концерт АР-м и Къэралыгъо филармо-ние щыклуагъ, ащ Адыгеим иартистхэр хэлэжыагъэх. Зэхэ-хэм щыхахыгъэ ахъщэр шлушлэ фондывм ратыгъ.

Кушъхъэфэчъэ спортыр

Телефонклэ къатыгъ. Мамырны-гъэм игъэпытэн фэгъэхыгъэ зэнэкъо-кхур кушъхъэфэчъэ спортымклэ Темыр Кавказым щэкху. Яхэнэрэ зэлуклэгъухэр Къэрэщэе-Шэрджэсым игъогухэм ащы-зэхашагъэх. Юныгъом и 30-м километри 190-рэ спортсменхэм къакулшт. Чъэпы-огъум и 3-м зэнэкъокхум хэлажэхэрэр Адыгеим ичлыгу кыхыащтых, и 6-м Мыекъуапэ игъогухэм зэлуклэгъухэр ащыкхуащтых, километри 142-рэ къалэм къышаклушт, зэнэкъокхур а мафэм аухышт.

Нэклубгор зыгъэхъазыргъэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.

ТИКОНЦЕРТХЭР

Илгъэс Юфшлэгъур ыублагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо фи-лармоние исимфоническэ оркестрэ мэ-фэкум илгъэс Юфшлэгъур ыублагъ. Уры-сыем изаслуженнэ артистэ, Адыгеим искусствэхэмклэ изаслуженнэ Юфшлэ-шхоу Петр Шаховыр оркестрэм ихудо-жественнэ паш. Пчыхъээзэхэхэр Ирина Шилько зэришагъ.

Композитор цларылоу И. Брамс ыусыгъэ ящэнэрэ симфониер, «Венгер къашъор», фэшхъафхэри пчыхъээзэхэхэм щыжын-чыгъэх. Симфоническэ оркестрэм иконцер-тхэу Мыекъуапэ, тиреспубликэ ирайонхэм, нэмыклхэм ащыкхуащтых классикэм хэ-хъэгъэ композиторхэм аусыгъэхэр ащылу-щтых. Адыгеим щыщ мэкэмэусхэм Яюф-шлагыи оркестрэм инэплэгъу итышт, лъэпкъ мэкэмэхэр зэхэхэхэм ащызэхэтхыштых.

Сурэтым итыр: оркестрэм иартистхэр пчыхъээзэхэхэм хэлажэх.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкъ
Юфшэмклэ, лэклэб
къэралхэм
ащыпсэурэ
тилъэпкъэгъухэм
адырлэ
зэпхыныгъэхэмклэ
ыкли къэбар
жъугъэм
иамалхэмклэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхъалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхъалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Саид

Пшэдэкхыж
зыхырэ
секретары

НЭПШЭКЪУЙ
Заур

Редакциер
зыхъышлэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшэдэкхыж зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Юфшэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыкли зэлъы-
лэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыллэ гъэлыры-
шланл, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4156
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2913

Хэутыным
узщыкхуащтых
уахъэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыкхуащтых
уахъэр
Сыхъатыр 18.00